

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
кафедра грецької філології та перекладу

Воєвутко Н. Ю.

**ЛЕКСИКОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ:
ЗБІРНИК КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ**

для магістрантів
спеціальності «Переклад (новогрецька)»

Маріуполь
2016

УДК 001.89;811.14'06(076)

ББК 72.52

В – 63

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету грецької філології
(протокол № 2 від 19 жовтня 2016 року)*

Рецензенти: **О. А. Новицька**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри грецької філології та перекладу Маріупольського державного університету;
Х. Тамісоглу, доктор філологічних наук, координатор з питань освіти в країнах СНД та Східної Європи Генерального консульства Грецької Республіки в Маріуполі.

В – 63

Лексикографія української та новогрецької мов: збірник контрольних завдань [для магістрантів спеціальності «Переклад (новогрецька)»] / Н. Ю. Воєвутко. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 56 с.

У збірнику подано завдання, укладені з метою перевірки засвоєння знань з теоретичної лексикографії української та новогрецької мов. Структура збірника відповідає змістовим модулям курсу.

Для магістрантів спеціальності «Переклад (новогрецька)», що вивчають курс «Лексикографія української та новогрецької мов».

© Воєвутко Н. Ю., 2016

ЗМІСТ

1. ЛЕКСИКОГРАФІЯ	
1.1. Лексикографія: між теорією та практикою	5
1.2. Базові терміни лексикографії	7
1.3. Статус лексикографії	9
1.4. Місце лексикографії у системі мовознавчих дисциплін	10
1.5. Структура лексикографії	11
1.6. Витоки лексикографії	13
2. СЛОВНИК ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ	
2.1. Що таке словник?	15
2.2. Типи словників	18
2.3. Ідеологічний аспект словника	22
2.4. Організація словника	24
3. ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ У ЛЕКСИКОГРАФІЇ	
3.1. Текстовий корпус	28
3.2. Корпусна лінгвістика та лексикографія	32
3.3. Корпус сучасної української мови	35
4. ΛΗΜΜΑ	
4.1. Ο κλάδος της λεξικογραφίας	37
4.2. Λεξικά από την οπτική του λεξικογράφου: ορισμός, τυπολογία.....	39
4.3. Δομή, περιεχόμενο και οργάνωση των λεξικών	42
4. 4. Η διαδικασία δημιουργίας ενός λεξικού	44
4. 5. Χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών λεξικών	45
5. ΛΕΞΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ	
5.1. Γλωσσικές ανάγκες και χρήση των λεξικών	46
5.2. Κριτήρια επιλογής του κατάλληλου λεξικού.....	47
5.3. Η διαδικασία αναζήτησης σ' ένα λεξικό	48

6. ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

6.1. Ιστορικά στοιχεία: από το 16 ^ο στον 20 ^ό αιώνα	49
6.2. Ιστορικά στοιχεία: δεκαετίες του 1930 και του 1950	50
6.3. Σύγχρονα ελληνικά λεξικά: γενικά, ετυμολογικά, λεξικά συνωνύμων, εννοιολογικά/θεματικά, αντίστροφα, ειδικών λεξιλογίων, λεξικά διαλέκτων	51

ЛЕКСИКОГРАФІЯ

1.1. Лексикографія: між теорією та практикою

1. Оберіть правильну відповідь.

В українському мовознавстві уперше термін «лексикографія» з'являється у:

- А) 1905 р. В) 1975 р.
 Б) 1950 р. Г) 1957 р.

2. Продовжить речення.

Дефінітивне осмислення терміна «лексикографія» ускладнює те, що

3. Поясніть зв'язок лексикографії з ...

- А) словникарством

 Б) лексикологією

 В) глосграфією

4. Продовжить речення.

В українській мовознавчій традиції перші дефінітивні описи терміна
 головно зорієнтовані на

5. Яке з двох поданих тверджень є правильним?

- Поступово поряд з теоретичною лексикографією виформовується й практична.
 Поступово поряд з практичною лексикографією виформовується й теоретична.

6. Знайдіть зайве:

У сучасному дискурсі лексикографія – це ...

- 1) розділ мовознавства, що вивчає теоретичні принципи укладання словників, вивчає типи словників;
- 2) процес збирання слів певної мови, їх упорядкування, опис словникового матеріалу;
- 3) виключно видавнича словникова індустрія;
- 4) сукупність словників певної мови і наукових праць із цієї галузі.

7. Заповніть таблицю. Визначте спільні та відмінні дефініції понять «лексикографія» та «металексикографія».

ЛЕКСИКОГРАФІЯ - МЕТАЛЕКСИКОГРАФІЯ	
спільне	відмінне

8. Запишіть завдання теоретичної лексикографії, сформульовані Л. Щербою, що стали основою нового напрямку мовознавства та визначили його розвиток.

- 1)
- 2)
- 3)

9. Визначте терміни:

Словникарство – це

Лексикографія – це

1.2. Базові терміни лексикографії

1. Знайдіть терміни, що не обслуговують лексикографію, викресліть їх з поданого ряду.

Словник, лінгвістична лексикографія, мікроструктура, реєстр, транскрипція, трансформація, синопсис, дефініція, вхідна і вихідна мова, концепція, галузь, інструкція, філіація, семантизація, пасивний словник, фразеологізм, об'єкт, вокабула, порядок, характеристика, заголовкова одиниця.

2. Знайдіть зайве

Дублетом терміна «макроструктура словника» є:

А) структура словника

В) реєстрова структура

Б) мега-структура

Г) рамкова структура

3. Продовжить речення.

Мікроструктура словника – це

.....

.....

.....

.....

4. Дайте визначення термінів:

Лема

.....

Ремарка

.....

Філіація

.....

5. Під терміном «лінгвістична лексикографія» П. Жмігородський розуміє

.....

.....

.....

.....

6. О. Демська пропонує розрізняти й окремо студіювати лінгвістичну, енциклопедичну і термінологічну лексикографії. Поясніть логіку її міркувань.

.....

.....

.....

.....

.....

7. Дайте визначення термінів:

Лексикографування

.....

Лексикографувати

.....

Лексикографований

.....

8. Заповніть таблицю. Визначить спільне та відмінне понять «філіація» та «семантизація».

ФІЛІАЦІЯ - СЕМАНТИЗАЦІЯ	
спільне	відмінне

9. Поясніть призначення наступних елементів вступу до словника:

- Концепція.....

.....

.....

- Інструкція

.....

.....

1.3. Статус лексикографії

1. Заповніть таблицю. Спираючись на наукові погляди Л. Паламарчука, М. Банька, Е. Шимчука, Б. Городецького, Л. Полюги, Л. Булаховського, П. Жмігородського, доведіть, що лексикографія є самостійною або субординованою наукою.

ЛЕКСИКОГРАФІЯ	
Самостійна наука	Несамостійна наука

2. Доведіть, що лексикографію можна трактувати як:

- А) окрему галузь мовознавства
- Б) розділ прикладного мовознавства
- В) лінгвістичну дисципліну
- Г) наукову роботу
- Д) мистецтво

3. Продовжить речення.

Лексикографія є окремим розділом мовознавства, де ...

- предметом є
- об'єктом є –

1.4. Місце лексикографії у системі мовознавчих дисциплін

1. Чому формування лексикографії як окремої дисципліни стимулює існування кількох підходів до визначення її місця?

.....
.....
.....
.....

2. Доведіть тезу про те, що лексикографія пов'язана з фонологією, граматиною, словотвором, стилістикою, лексикологією, фразеологією.

.....
.....
.....
.....
.....

3. Чому лексикографія є рівнорядною із семасіологією, етимологією, соціолінгвістикою тощо?

.....
.....
.....
.....
.....

4. Яка характерна риса лексикографії дозволяє зробити висновок, що вона є рівновіддаленою від фонетики, фонології, акцентології, граматики, словотвору, стилістики, лексикології, фразеології?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1.5. Структура лексикографії

1. У якості прикладів наведіть назви словників (українських, російських, грецьких) до кожного типу лексикографії.

- Загальнономовна
- Конкретна
- Синхронна
- Діахронна
- Лектна
- Нормативна
- Реєстративна
- Тлумачна
- Перекладна
- Наукова
- Навчальна
- Довідкова
- Традиційна
- Комп'ютерна
- Корпусна

2. Спираючись на наукові розвідки Т. Піотровського, визначте тематику досліджень загальної лексикографії.

-
-
-
-
-

3. Продовжить речення.

- Мета нормативної лексикографії –
-
-
- Мета реєстративної лексикографії –
-
-

4. Дайте відповідь. Які фундаментальні заперечності традиційного словникарства, на думку В. Селегея, стали передумовою переходу до комп'ютерного словникарства?

- 1)
- 2)
- 3)

5. Визначте терміни.

Класична лексикографія – це

Комп'ютерна лексикографія – це

Корпусна лексикографія – це

6. Знайдіть зайве.

Предметом лектної лексикографії є одиниці, факти або явища:

- А) діалектів
- Б) геолектів
- В) соціолектів
- Г) ідіолектів

7. Надайте характеристику двох груп паперових словникових праць:

- масовий словник
- професійний словник

1.6. Витоки лексикографії

1. Продовжить речення.

Початок лексикографічної праці було обумовлено

.....

.....

2. Назвіть основні чинники виникнення сучасної європейської лексикографії.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

3. Наведіть назви перекладних словників епохи Відродження.

.....

.....

.....

.....

4. Охарактеризуйте семимовний лексикон «*The Heptaglot Lexicon*» XVII століття.

.....

.....

.....

.....

5. Назвіть та надайте коротку характеристику першого тлумачного словника.

.....

.....

.....

.....

6. Які фактори, на думку Б. Грінченка, зупинили появу в Україні тлумачних словників у XVII столітті?

.....
.....
.....
.....

7. Якою працею і коли ознаменовано започаткування нової української лексикографії?
.....

8. Продовжить речення.
У розвиткові національних європейських лексикографічних традицій прийнято виділяти три основні періоди:
1), для якого притаманні
.....
2), для якого притаманні
.....
3), для якого притаманні
.....

9. Визначте хронологічні межі періодів розвитку української лексикографії. Подайте назви словників до кожного періоду.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

СЛОВНИК ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ

2.1. Що таке словник?

1. Оберіть правильну відповідь.

В українській лексикографічній традиції термін «словарь» з'являється у:

А) 1596 р.	В) 1809 р.
Б) 1642 р.	Г) 1818 р.

2. Дайте відповідь на питання.

З виданням якого твору та якого автора з'являється новий термін «словарь», якій функціонуватиме в українській лексикографії на позначення праць словникового типу до початку ХХ століття?

.....

.....

.....

.....

3. Оберіть правильну відповідь.

Якій саме паралельний термін до терміну «словарь» з'являється в українській лексикографії наприкінці ХІХ століття?

А) лексикон	В) словник
Б) лексис	Г) словарець

4. Продовжить речення.

Розрізнення словника енциклопедичного та лінгвістичного є важливим аспектом у лексикографії, оскільки

.....

.....

.....

.....

.....

5. Продовжить речення.

Для практика словник – це

.....
.....
Для теоретика словник – це
.....
.....

6. Охарактеризуйте функції словника у культурологічній площині.

По-перше,
.....
По-друге,
.....
По-третє,
.....

7. Поясніть сутність функцій словника:

- 1) інформативна -
.....
.....
- 2) нормативна -
.....
.....
- 3) комунікативна -
.....
.....
- 4) лінгвістично орієнтована -
.....
.....
- 5) дидактична / просвітницька -
.....
.....

8. Продовжить речення.

Формальні вимоги до словника – це
.....
.....

Змістові вимоги до словника – це

.....

.....

.....

9. Назвіть власне лінгвістичні критерії системного осмислення філологічного словника (за концепцією П. Жмігородського).

- А)
- Б)
- В)
- Г)

10. Поясніть сутність характерних ознак дефініції словника.

Дефініція має бути:

- А) контекстно зорієнтованою, тобто
-
- Б) аналітичною, тобто
-
- В) неенциклопедичною, тобто
-
- Г) зрозумілою та природною, тобто
-

11. Назвіть переваги комп'ютерного словника.

.....

.....

.....

Отже, словник – це

.....

.....

.....

.....

.....

2.2. Типи словників

1. Продовжить речення.

Типологія словників – це

.....

.....

.....

2. Поясніть класифікаційні параметри словника та наведіть відповідні приклади організації словників.

1) Об'єкт лексикографування: *одиниця мови (філологічний словник) – реалія (енциклопедичний словник);*

2) Склад реєстру:

.....

.....

3) Спосіб словникового опису реєстрових одиниць:

.....

.....

4) Кількість мов:

.....

5) Спрямованість словника:

.....

.....

3. Чи правильне твердження, що вперше в українській лексикографії класифікація словників здійснена у праці Л. Щерби «Опыт общей теории лексикографи», 1940. Поясніть свою відповідь.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Наведіть протилежності, запропоновані Л. Щербою щодо виділення типів словникових праць:

- 1) Словник академічного типу – *словник-довідник*;
- 2) Енциклопедичний словник – ...
- 3) Тезаурус – ...
- 4) Звичайний (тлумачний/перекладний) словник – ...
- 5) Тлумачний словник – ...
- 6) Неісторичний словник – ...

5. Продовжить речення.

Згідно з О. Тараненко, філологічні словники описують
 , а
 енциклопедичні -

6. У праці «Енциклопедія української мови» О. Тараненко виокремлює такі одномовні словники:

- 1) за рівнями мови: *лексичні, фразеологічні*,

- 2) за охопленням словникового складу мови: *тезауруси*,

- 3) за аспектами опису мови: *тлумачні*,

- 4) з погляду історичної перспективи та динаміки розвитку мови:

- 5) за розміщенням лексичного матеріалу:

- 6) за призначенням:

- 7) за обсягом реєстру:

7. Продовжить речення.

До критеріїв найвищого порядку типологізації словників О. Демська відносить:

.....
.....
.....
....., нижчого порядку (таких, що мають частковий характер) -

8. Дайте відповідь на питання.

Прикладами якого типу є словники: «Изъяснения малороссийских речений» Ф. Туманського (1793), «Словарь української мови» Б. Гринченка (1907 – 1909)?

9. Дайте відповідь на питання.

Що є диференційною ознакою синхронного й діахронного словників?

.....
.....
.....
.....

10. Продовжить речення.

До розряду синхронних словників зараховують

.....
.....
.....

11. Дайте відповідь на питання.

Які функції виконують діахронні словники? Поясніть відповідь.

.....
.....
.....

12. Знайдіть помилкове твердження.

Ідеографічний словник:

- А) є опозицією формального принципу організації словника;
- Б) унеможлиблює пошук слова, фраземи, синтакстичної конструкції тощо, за допомогою яких можна висловити необхідне значення;
- В) не має абеткового принципу розташування слів.

13. Надайте характеристику картографічного способу побудови словників. Наведіть приклади таких словників.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Заповніть пропуски у реченні.

Обсяг реєстру великого словника складає тисяч одиниць;
середнього словника - тисяч одиниць; малого / короткого
словника - тисяч одиниць.

15. Знайдіть два помилкових твердження.

Німецьке видавництво «Langenscheidt» розробило наступну класифікацію перекладних словників:

А) універсальний словник	Г) підручний словник
Б) шкільний словник	Д) великий словник
В) кишеньковий словник	Е) малий словник

2.3. Ідеологічний аспект словника

1. Продовжить речення.

Концепція словника – це

.....

.....

.....

2. Поясніть, що таке проспект словника. Що саме традиційно описують у ньому? Що обов'язково розглядають?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Емпіричною базою словникової праці можуть бути:

- A)
- Б)
- В)

4. Дайте визначення понять:

- Лексична картотека
-
-
- Текстовий корпус
-
-

5. Чи правильна теза, що в корпусах текстів неможливі фрагменти усного мовлення? Поясніть відповідь.

.....

.....

.....

.....

6. Знайдіть помилкове твердження.

Вимогами до змісту тлумачення є:

- А) адекватність визначення лексичного значення слова позначуваному поняттю;
- Б) достатність тлумачення для розуміння змісту позначуваного поняття і особливостей уживання слова;
- В) врахування і показ лексико-семантичних і лексико-граматичних системних відношень тлумаченого слова;
- Г) тавтологічність тлумачення семантично-пов'язаних між собою слів.

7. Яке твердження є вірним?

- На основі концепції укладають інструкцію словника.
- На основі інструкції укладають концепцію словника.

8. Словникарство (практика укладання словникових праць) ґрунтується на концепції, проспекті, інструкції. Поясніть як між собою пов'язані ці поняття.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4. Організація словника

1. Назвіть елементи повної макроструктури словника.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Назвіть елементи мікроструктури словника.

.....
.....
.....
.....

3. В яких словниках одиницями реєстру можуть бути:

- А) морфеми -
Б) лексеми -
В) словосполучення -

4. Визначте поняття щодо порядку розташування мовних одиниць реєстру:

- a fronte -
- a tergo -

5. Дайте відповідь на питання.

Що таке внутрішня абетка розташування одиниць реєстру?

.....
.....
.....
.....

6. Знайдіть помилкове твердження.

До розряду неалфавітних належать словники:

- А) гніздові Б) тематичні В) фразеологічні

7. Поясніть сутність основних характеристик корпусу як лексикографічної емпіричної бази словника:

Репрезентативність -

.....

Вичерпність -

.....

Однорідність -

.....

8. Назвіть елементи базової мікроструктури сучасного тлумачного або перекладного словника.

1)

2)

3)

4)

5)

6)

9. Заповніть таблицю, виокремлюючи спільне та відмінне у нормативному і дескриптивному типах словників.

	Спільне	Відмінне
<i>Нормативні словники</i>		
<i>Дескриптивні словники</i>		

10. Назвіть основні способи розмежування й передачі значень слів однієї мови засобами іншої (за С. Головащуком).

1)

.....

- 2)
- 3)
- 4)

11. Охарактеризуйте способи словникового тлумачення:

- Семантичне -
- Граматичне -
- Прагматичне -

12. Визначте поняття структурних елементів словникової статті:

- ілюстрація -
- паспортизація -

13. Дайте відповідь на запитання.

Що може бути ілюстративним матеріалом до словникової статті?

.....

.....

.....

14. Назвіть основні функції ілюстрації у словниковій статті, які виокремлено В. Гаком, О. Тараненком, С. Головащук, М. Пилинським.

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

15. Продовжить речення:

Основною функцією фраземи у словниковій мікроструктурі є
.....
.....
.....
.....

16. Надайте визначення ремарки, як елемента словникової мікроструктури.

.....
.....
.....
.....

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ У ЛЕКСИКОГРАФІЇ

3.1. Текстовий корпус

1. Заповніть таблицю, виокремлюючи спільне та відмінне у трактуванні поняття «корпус» в діахронічному дискурсі.

	Спільне	Відмінне
Дефініція лексеми «корпус», запропонована У. Френіссом та Г. Кучерою.		
Сучасне визначення лексеми «корпус».		

2. Дайте визначення термінів:

- Корпус:

.....

- Корпус текстів:

.....

- Корпус даних:

.....

- Лінгвістична база даних:

.....

- База знань:

.....

За глибиною кодування:

5. Оберіть правильне твердження.

□ Корпуси, які містять типологічно однакові тексти двох і/або більше мов, називають порівняльними корпусами.

□ Корпуси, які містять типологічно однакові тексти двох і/або більше мов, називають паралельними корпусами.

6. Знайдіть правильне твердження.

Якщо кількість мов корпусу більша за дві, то такі корпуси називають:

А) паралельними

Г) перекладними

Б) взаємопаралельними

Д) взаємоперекладними

7. Охарактеризуйте корпуси за обсягом слів. Наведіть назви таких корпусів до кожного типу

Малий (..... слів)

Середній (..... слів)

Великий (..... слів)

8. Продовжить речення.

Нерозміченим вважають такий корпус, у якому

Розміченим вважають такий корпус, у якому

Метаданими корпусу називають

9. Розшифруйте абрєвіатури, що обслуговують корпусну лінгвістику. Надайте визначення цих термінів.

TEI

CES

10. Продовжить речення.

Будь-яке зібрання текстів повністю або їхніх фрагментів не може бути класифіковане як корпус, тому що

.....
.....
.....
.....

11. Надайте характеристику порівняльного корпусу TRACTOR .

.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Визначте терміни:

Корпусна лексикографія

.....
.....

Корпусно-базована лексикографія

.....
.....

13. Назвіть критерії, що перетворюють довільне електронне зібрання текстів природної мови на корпус.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Поясніть тезу.

Формування окремого лінгвістичного напрямку – корпусної лінгвістики – обумовлено розширенням сфери застосування текстового корпусу.

.....
.....
.....
.....
.....

5. Складіть періодизацію корпусної лінгвістики, спираючись на думку Т. МакЕнері й А. Вілсон.

I.
.....
II.
1).
2).
3).

6. Наведіть аргументи Н. Хомського, які жорстко критикував корпуси як емпіричну базу лінгвістичного дослідження, і продуктивність корпусного підходу до вивчення й опису мови.

.....
.....
.....
.....
.....

7. Оберіть правильне твердження.

Завершення процесу становлення корпусної лінгвістики і виокремлення корпусної лексикографії відбулось у:

A) 60-х рр. XX ст.	B) 80-х рр. XX ст.
B) 70-х рр. XX ст.	Г) 90-х рр. XX ст.

8. Продовжить речення.

Новий етап в історії розвитку корпусної лінгвістики пов'язують із ...
по-перше,

.....
по-друге,
.....

9. Продовжить речення.

Найважливішими положеннями структуралізму, які повністю прийняла корпусна лінгвістика, є:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

10. Перелічите ознаки, які надають корпусній лінгвістиці лексикографічної зорієнтованості.

.....
.....
.....
.....

11. Продовжить речення.

Процедура формування словникового реєстру на базі корпусу складається з двох операцій:

.....
.....

12. Поясніть терміни:

- Колокація – це
- Колігація – це

13. Визначте завдання текстового корпусу щодо лексикографії.

- 1)
- 2)

3.3. Корпус сучасної української мови

1. Наведіть визначення поняття, запропоноване О. Демською на позначення корпусу сучасної української мови.

Корпус сучасної української мови – це

.....

.....

.....

.....

2. Продовжить речення.

Предметом корпусу сучасної української мови є

.....

.....

Мета корпусу сучасної української мови –

.....

.....

3. Поясніть детермінативні характеристики корпусу сучасної української мови, враховуючи його лексикографічну зорієнтованість.

Загальномовний

.....

Фрагментний

.....

Дослідницький

.....

Динамічний

.....

Синхронний

.....

Одномовний

.....

4. На наступних рівнях опишіть репертуар дослідницьких проблем корпусу сучасної української мови, мотивований його лексикографічною зорієнтованістю:

Морфологічний:

.....

Синтаксичний:

.....

Лексикологічний:

.....

.....

5. Визначте основні вимоги щодо текстових джерел корпусу сучасної української мови.

1)

.....

2)

.....

3)

.....

4)

.....

6. Продовжить речення.

Змістом метаданих писемних текстів корпусу сучасної української мови варто розглядати:

.....

.....

Змістом метаданих усних текстів корпусу сучасної української мови варто розглядати:

.....

4
ΛΗΜΜΑ

4.1. Ο κλάδος της λεξικογραφίας

1. Συνεχίστε τις προτάσεις.

- Η λεξικογραφία είναι ο κλάδος της γλωσσολογίας ο οποίος

.....
.....
.....
.....

- Σύμφωνα με τον Hartmann, η λεξικογραφία χωρίζεται σε δύο τομείς:

α)

β)

3. Εξηγήστε τους όρους:

Λήμμα

.....

Λεξικογραφική πρακτική

.....

Λεξικογραφική θεωρία

.....

4. Περιγράψτε το αντικείμενο της λεξικογραφίας στη βάση των έξι πεδίων ενδιαφέροντος, όπως τα αναφέρει ο Hartmann.

1)

.....

.....

2)

.....

.....

3)

.....

.....

4)

.....
.....
5)

.....
.....
6)

5. Αποδείξτε ότι η λεξικογραφία έχει πολυεπιστημονική διάσταση.

6. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- επιστήμη της αναφοράς -
- καταγραφή του λεξικού αποθέματος -
- κριτική αξιολόγησης των λεξικών -
- μεταλεξικογραφία -
- μη λεξικογραφικά έργα αναφοράς -
- περιγραφή των δομικών χαρακτηριστικών -
- τυπολογία των λεξικών -

7. Μεταφράστε στα Ελληνικά.

- загальні та спеціальні словники -
- критерії оцінювання -
- лексикографічні праці -
- міжнауковий простір -
- наукове підґрунтя -
- прикладне мовознавство -
- розподіл на категорії -
- узагальнена назва -

4.2. Λεξικά από την οπτική του λεξικογράφου: ορισμός, τυπολογία

1. Εξηγήστε τους όρους:

Λεξικό

.....

Έντυπο λεξικό

.....

Ηλεκτρονικό λεξικό

.....

2. Ο Landau ταξινομεί τα λεξικά με βάση δώδεκα παραμέτρους. Γράψτε τους τύπους των λεξικών ανάλογα με:

τον αριθμό των γλωσσών

τη γλωσσική ποικιλία

την πρώτη γλώσσα του χρήστη

τον τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης των λημμάτων

.....

τους οικονομικούς πόρους

την ηλικία των χρηστών

την ιστορική περίοδο

το μέγεθος

το ειδικό αντικείμενο

το πεδίο του λεξικού αποθέματος

την πολυπλοκότητα του λήμματος

τη γλωσσολογική προσέγγιση

3. Απαντήστε στις ερωτήσεις που σας δίνονται.

• Γιατί η διάκριση του Zgusta σε γλωσσικά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες είναι αναγκαία;

.....

.....

.....

.....

.....

• Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ ενός γλωσσικού λεξικού και μιας εγκυκλοπαίδειας;

.....
.....
.....
.....

4. Συνεχίστε την πρόταση.

Τα συγχρονικά λεξικά καταγράφουν

.....
.....

ενώ τα διαχρονικά εξετάζουν

.....
.....

5. Κάντε την επιλογή σας.

Στην καταγραφή των αλλαγών σε μορφολογικό και σημασιολογικό επίπεδο επικεντρώνονται ...

A) τα ετυμολογικά λεξικά	Γ) τα λεξικά εκμάθησης
B) τα ιστορικά λεξικά	Δ) τα λεξικά παραγωγής

6. Περιγράψτε τα παρακάτω είδη των λεξικών.

Τα περιεκτικά λεξικά

.....
.....

Τα βασικά λεξικά

.....
.....

Τα παιδαγωγικά λεξικά

.....
.....

7. Ονομάστε και περιγράψτε τις δέκα κατηγορίες των περιορισμένων συγχρονικών λεξικών.

1)

.....

- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)
- 9)
- 10)

8. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- αποκωδικοποιώ -
- γλώσσα-πηγή -
- γλώσσα-στόχος -
- ειδολογική τυπολογία των λεξικών -
- εφαρμοστικότητα -
- παραμετρική τυπολογία των λεξικών -
- πολυπλοκότητα του λήματος -
- ρυθμιστικοί κανόνες -
- υπερτερώ -

7. Μεταφράστε στα Ελληνικά.

- ілюстрований словник -
- концептуальні словники -
- словник носіїв мови -
- словник сленгу -

4.3. Δομή, περιεχόμενο και οργάνωση των λεξικών

1. Εξηγήστε τους όρους:

Μακροδομή λεξικού.....

.....

Μικροδομή λεξικού

.....

Μεγαδομή λεξικού

.....

2. Βρείτε τον ψευδή ορισμό του όρου «λέξη-κεφαλή»:

A) κύριο λήμμα

Γ) κεφαλή του λήμματος

B) κυρίως λήμμα

Δ) επικεφαλής λέξη

3. Συνεχίστε τις προτάσεις.

- Στο τυπικό σχόλιο περιλαμβάνονται

.....

.....

- Στο σημασιολογικό σχόλιο περιλαμβάνονται

.....

.....

4. Εξηγήστε τους όρους:

Πρωτογενείς λεξικογραφικοί πόροι -

.....

Δευτερογενείς λεξικογραφικοί πόροι -

.....

Σώμα κειμένων -

5. Περιγράψτε τα μειονεκτήματα των δελτίων παραθεμάτων ως τεχνικής συλλογής πληροφοριών.

1).....

.....

.....

.....

2).....

.....
.....
.....

6. Απαντήστε στην ερώτηση.

Ποιοι είναι οι τρόποι ταξινόμησης των λημμάτων σε ένα μονόγλωσσο λεξικό;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Συνεχίστε τις προτάσεις.

- Το βασικό μειονέκτημα της αλφαβητικής ταξινόμησης είναι

.....
.....

- Τα λεξικά που ακολουθούν την ονομασιοκεντρική προσέγγιση δεν υιοθετούν

.....

8. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- «θυγατρικές» δομές -
- αρχεία παραθεμάτων -
- δελτία παραθεμάτων -
- ένθετο υλικό -
- συμφραστικός πίνακας -
- υπολήμματα -

9. Μεταφράστε στα Ελληνικά.

- бібліοграфічне посилання -
- корпус текстів -
- семантичне поле -
- семантичний коментар -
- формальний коментар -

4.4. Η διαδικασία δημιουργίας ενός λεξικού

1. Αναφέρετε τις φάσεις της διαδικασίας υλοποίησης ενός λεξικογραφικού έργου όπως τις διακρίνει ο Landau.

- α)
- β)
- γ)
- δ)

2. Περιγράψτε τις διεργασίες της κάθε φάσης.

- α)
.....
.....
.....
.....
.....
- β)
.....
.....
.....
.....
.....
- γ)
.....
.....
.....
.....
.....
- δ).....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- περικοπή του υλικού -
- προκαταρκτικός σχεδιασμός -
- σελιδοποίηση -
- τυπογραφικά εφέ -

4.5. Χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών λεξικών

1. Αναφέρετε τα βασικά προβλήματα των έντυπων λεξικών.

.....
.....
.....

2. Συμπληρώστε τον πίνακα. Συγκρίνετε τα έντυπα και τα ηλεκτρονικά λεξικά, χρησιμοποιώντας τα χαρακτηριστικά που ακολουθούν:

Χαρακτηριστικά	Έντυπα λεξικά	Ηλεκτρονικά λεξικά
Χώρος		
Δομή		
Αναζήτηση		

3. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- ανά πάσα στιγμή -
- αναζήτηση -
- αντιληπτός -
- αποθηκευτικός χώρος -
- διαχείριση φύλλων εργασίας -
- λογισμικό -
- ορθογραφικός ελεγκτής -
- συνδεσιμότητα -
- χαλαρό σύνθετο -

ΛΕΞΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ

5.1. Γλωσσικές ανάγκες και χρήση των λεξικών

1. Συνεχίστε την πρόταση.

Οι λόγοι από τους οποίους προκαλείται η ανάγκη χρήσης ενός λεξικού ανάλογα με το ποιος είναι κάθε φορά ο χρήστης είναι

.....

.....

.....

2. Περιγράψτε τους σκοπούς χρησιμοποίησης των λεξικών από τις παρακάτω κατηγορίες χρηστών:

Οι σπουδαστές

.....

.....

Οι μεταφραστές

.....

.....

Οι αδαείς

.....

.....

Οι ερευνητές

.....

.....

Οι γλωσσολόγοι

.....

.....

Οι λεξικογράφοι

.....

.....

5.2. Κριτήρια επιλογής του κατάλληλου λεξικού

1. Μέσα σε είκοσι ποιοτικά ζητήματα σε ένα λεξικό, όπως τα διακρίνει ο Crystal, αναφέρετε τα 5 πιο σημαντικά, κατά τη γνώμη σας. Εξηγήστε την επιλογή σας.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Συνεχίστε την πρόταση.

Οι διαναφορές λειτουργούν ως δείκτες για

.....
.....

3. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- ανθεκτικότητα του χαρτιού -
- βιβλιοδεσία -
- διαναφορά -
- ενδεδειγμένος έλεγχος -
- μείγμα λεξικού -
- παράθεση παραδειγμάτων χρήσης -
- παράρτημα -
- σημασιακό εύρος -
- υφολογικός δείκτης -
- φωνητική μεταγραφή -

4. Μεταφράστε στα Ελληνικά.

- звичайні користувачі -
- наявність ілюстрацій -
- певні критерії -
- спеціальні знання -

5.3. Η διαδικασία αναζήτησης σε ένα λεξικό

1. Αναφέρετε τα βήματα που συνήθως ακολουθεί ένας χρήστης όταν συμβουλευτεί ένα λεξικό.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Αναφέρετε τις βασικές διεργασίες αναζήτησης σε ένα λεξικό.

- 1).....
- 2).....
- 3).....

3. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- ανατροφοδότηση -
- απομόνωση πληροφορίας -
- καταχωρισμένη λέξη-
- ουδέτερος τύπος -
- παρουσιάζω παραστατικά -
- περάτωση της διαδικασίας -
- πολυπλοκότερες διεργασίες -
- συνάρτηση με το περικείμενο -
- σχετικό περικείμενο -
- ταιριάζει στις ανάγκες -

4. Μεταφράστε στα Ελληνικά.

- доступна інформація -
- звернення до словника -
- здобувати інформацію -
- макроструктура словника -
- процес пошуку -

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

6.1. Ιστορικά στοιχεία: από το 16ο στον 20ό αιώνα

1. Ονομάστε και περιγράψτε το λεξικό με το οποίο ξεκινά η νεότερη ελληνική λεξικογραφία.

.....

2. Απαντήστε στις ερωτήσεις.

- Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά του λεξικού Glossarium Graeco-Barbarum;

.....

- Ποιο ήταν το σημαντικότερο λεξικό του 18^{ου} αιώνα; Γιατί;

.....

- Γιατί ο 19^{ος} αιώνας υπήρξε σημαντικότερος για την ελληνική λεξικογραφία απ' ότι ο προηγούμενος;

.....

3. Αναφέρετε τα πιο σημαντικά ελληνικά λεξικά του 19^{ου} αιώνα.

.....

4. Περιγράψτε τις σημαντικές λεξικογραφικές προσπάθειες της αρχής του 20^{ου} αιώνα.

.....

6.2. Ιστορικά στοιχεία: δεκαετίες του 1930 και του 1950

1. Αποδείξτε ότι η δεκαετία του 1930 ήταν η «χρυσή εποχή» της ελληνικής λεξικογραφίας.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Να αναφέρετε τα πιο σημαντικά λεξικά της εποχής του 1930-50

.....
.....
.....
.....
.....

3. Τι εμπεριέχει το λεξικό του Δ. Δημητράκου «Μέγα λεξικόν όλης της ελληνικής γλώσσας»;

.....
.....
.....
.....
.....

4. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- διαναφορά -
- επί σειρά ετών -
- έργο αναφοράς -
- έχουν εκδοθεί τμηματικά -
- καταγραφή της εξέλιξης της γλώσσας -
- λέξεις λόγιας προέλευσης -
- οργανωμένα ερμηνεύματα -
- πλήθος λέξεων -
- ταυτόχρονη παράθεση -

6.3. Σύγχρονα ελληνικά λεξικά: γενικά, ετυμολογικά, λεξικά συνωνύμων, εννοιολογικά/θεματικά, αντιστροφα, ειδικών λεξιλογίων, λεξικά διαλέκτων

1. Κάντε την επιλογή σας.

Η εισαγωγή του μονοτονικού συστήματος έγινε το

A) 1978

Γ) 1982

B) 1987

Δ) 1928

2. Γράψτε τα βασικά λεξικογραφικά χαρακτηριστικά των κυριότερων γενικών λεξικών που κυκλοφορούν σήμερα. Γράψτε το όνομα/τα ονόματα του συντάκτη/των συντακτών του κάθε λεξικού και το έτος έκδοσής του.

- *Μεγάλο λεξικό της νεοελληνικής γλώσσας (...) του/των ...*

.....
.....
.....
.....
.....

- *Ερμηνευτικό και Ετυμολογικό Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας*

.....
.....
.....
.....
.....

- *Υπερλεξικό της νεοελληνικής γλώσσας*

.....
.....
.....
.....
.....

- *Ελληνικό Λεξικό*

.....
.....
.....
.....
.....

- *Μείζον ελληνικό λεξικό*

.....
.....
.....
.....

- *Νέο Ελληνικό Λεξικό: Λεξικό της σύγχρονης ελληνικής δημοτικής γλώσσας*

.....
.....
.....
.....

- *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*

.....
.....
.....
.....

- *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*

.....
.....
.....
.....

- *Σύγχρονο Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας*

.....
.....
.....
.....

3. Συνεχίστε τις προτάσεις.

1) Το γνωστότερο και εγκυρότερο λεξικό της νέας ελληνικής είναι

.....
.....
.....

2) Το πολύτομο ετυμολογικό λεξικό του Κ. Δαγκίτση περιέχει

3) Ο Θησαυρός Συνωνύμων και Αντιθέτων της Νέας Ελληνικής υπό την επιμέλεια της Άννας Ιορδανίδου δίνει

4. Περιγράψτε το αντίστοιχο εννοιολογικό λεξικό για την ελληνική του Θεόφραστου Βοσταντζόγλου.

5. Συνεχίστε τις προτάσεις.

1) Τα επιστημονικά αρτιότερα αντίστροφα λεξικά της ελληνικής είναι

2) Τα λεξικά ειδικών λεξιλογίων αφορούν

6. Να αναφέρετε παραδείγματα λεξικών επιστημονικής ορολογίας της νέας ελληνικής.

7. Να αναφέρετε παραδείγματα περιθωριακού λεξιλογίου της νέας ελληνικής.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Κάντε σύντομη περιγραφή των λεξικών διαλέκτων της ελληνικής γλώσσας.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Να αναφέρετε πληροφορίες για το λεξικό της διαλέκτου της Μαριούπολης.

.....
.....
.....
.....
.....

10. Μεταφράστε στα Ουκρανικά.

- αναμεμιγμένος -
- ανεύρεση -

- αρκτικόλεξο -
- εμπεριέχεται στην εγκυκλοπαίδεια -
- επαύξηση -
- επικαιροποιημένη μακροδομή -
- επιστημονικά τεκμηριωμένος -
- λεξικό απόθεμα -
- λημματολόγιο -
- μνημειώδες έργο -
- παράθεση -
- παράρτημα -
- παρετυμολόγηση -
- πρωτοεκδόθηκε -
- στερεότυπες και ιδιωματικές εκφράσεις -

Навчально-методичне видання

Воевутко Наталя Юріївна

ЛЕКСИКОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ТА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ:
ЗБІРНИК КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

для магістрантів
спеціальності «Переклад (новогрецька)»